

Diesch vischnancas rumantschas crodan

Forza finanziaria: Retschertga en quatter vischnancas

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **Sco suletta vischnanca rumantscha munta Sent l'onn proxim en ina pli ferma grupp da capaciad finanziaria. Diesch vischnancas rumantschas crodan en ina grupp pli flaivla. Gist lezzas èn pli cuntentas.** I para d'esser in mund sanestrà. L'emna passada ha la regenza publicità la forza finanziaria da las vischnancas. La classificaziun en tschintg gruppas – fitg ferma, ferma, mez-ferma, flaivla, fitg flaivla – vala per ils proxims dus onns e serva a la gulfaziun da finanzas.

En tut midan 23 vischnancas la grupp, tranter quellas sa chattan indesch vischinadis rumantschs. L'anr ha discurri cun trais presidents ed in chanzlist. Quels che crodan en ina grupp pli flaivla èn pli ventiraivels che quels che muntan.

Sent: Effect positiv e negativ

En sazez fissi gea da gratular a Sent. Igl è la suletta vischnanca rumantscha che munta en ina classa pli ferma. Ma il capo communal *Albert Mayer* è sceptic ed enumerescha elements positivs e negativs.

Avant 12 onns saja Sent crudà en la grupp fitg flaivla, di Mayer. Alura hajan ins spargnà, renunzià ad investiziuns ed haja pajà giu debits. Uschia è Sent puspè muntà en la grupp flaivla e l'onn proxim vegn la vischnanca perfin en la «grupp mez-ferma». Quai valitescha Mayer sco positiv.

Il punct negativ: «Nus tschiffain da-main contribuziuns.» Quai vala tant per pauschalas sco per la scola. Ils ultims onns pajava il chantun 46 pertschient dals custs d'in scolars, l'onn proxim vegni ad esser be pli 37 pertschient. Tge consequenzas che quai haja en detagl per il budget stoppian ins anc sclerir, di Mayer.

Rona-Tinizong: Puspè en la grupp veglia

Auter sa preschenta la situaziun a Rona-Tinizong. «Nus eran en sazez adina en la grupp mez-ferma», di il chanzlist *Mario Dosch*. Lura haja l'Ovra electrica da Turitg mussà ora intgins onns gronds gudogns, uschia ch'ins haja incassà taglia sin gu-

Diesch vischnancas rumantschas crodan en ina grupp da forza finanziaria pli flaivla.

FOTO J. MENOLFI

dogn. Entras gliez saja la vischnanca gist ruschnada en la classa ferma.

Uss che las taglias da l'ovra manchian, crodian ins puspè en la grupp mez-ferma. Il chanzlist na vesa gnanca navidas quest svilup: A partir dal 2014 survegn Rona-Tinizong dal chantun puspè 37 pertschient dals custs d'in scolars, empè da mo 28 pertschient sco ils ultims onns.

Mustér: «Per nus èsi positiv»

In interessant fenomen sa manifestescha a Mustér che croda en la grupp flaivla. Il president *Francestg Cajacob* di: «In element per la classificaziun è mintgamai il pe da taglia. Lez influenzescha il pli fitg ils puncts.» Ma il pe da taglia a Mustér è restà tar 120 pertschient. Era tar las entradas na datti naginas midadas da num ed il dumber da scolars a Mustér na fa era betg hoppers. Pertge vegn la vischnanca lura tuttenua classifitgada en ina grupp pli bassa?

La schliaziun dal lign explitgescha Cajacob sco suonda: Pliras vischnancas pitschnas cun in aut pe da taglia han fusiunà, per exempel en Lumnezia. Uschia è sa sbassada la media chantunala dal pe da taglia. Perquai obtegna Mustér intgins puncts pli pauc, malgrà ch'il pe da taglia communal è restà sin il medem nivel.

Trists n'è Cajacob tuttavia betg. Entras la classificaziun pli flaivla creschan las contribuziuns chantunalas. «Per nus è quai positiv.» I na dat gea naginas influenzas negativas.

Glion sco cas spezial d'ina fusiun

Fin uss era l'emprima citad al Rain en la grupp mez-ferma. En rama da la fusiun cun ils vitgs dal conturn ha il chantun fixà che la vischnanca fusiunada vegn a partir dal 2014 en la grupp flaivla. Tenor *Franco Hübner*, il president transitoric da Glion, è quai ina chausa positiva. Ina

gronda vischnanca fusiunada haja da purtar dapli burdis. Ils retgavs da taglia na creschian betg perposta d'ina fusiun. I saja perquai impurtant ch'ins vegnia da finanziar ils custs. Gliez giaja meglier cun ina classificaziun bassa.

Quant ditg vala la classificaziun?

Il december tracta il cussegl grond la refurma da la gulfaziun da finanzas. Quella duess remplazzar il sistem vertent. «Igl è planisà da metter en vigur questa refurma l'entschatta schaner 2015», scriva la regenza en sia comunicaziun. Cun il nov sistem scrudassan lura las gruppas tenor la forza finanziaria. Sche tut succeda tenor il plan vala la nova classificaziun pia sulet anc in onn.– Ma il 2009 aveva la regenza era già calculà da metter en pe ina nova gulfaziun da finanzas fin il 2011. La finala ha i dà in referendum ed ils Grieschuns han refusà la midada.